

Geografia

Wymagania edukacyjne na pierwsze półrocze dla klasy 6

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi :				
Dział 1. Kształt i ruchy Ziemi				
<ul style="list-style-type: none"> • podać nazwę kształtu Ziemi; • opisać siatkę geograficzną i kartograficzną; • wskazać na mapie półkule, wschodnią i zachodnią; • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, południk zerowy i 180°; • wskazać na mapie półkule, północną i południową; • wskazać na globusie i mapie świata: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe; • wymienić współrzędne geograficzne; • nazwać główne kierunki geograficzne; • określić położenie Ziemi we Wszechświecie, podając nazwę Galaktyki i Układu; • demonstrować, używając globusa lub tellurium, ruch 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić dowód na kulistość Ziemi; • wskazać elementy siatki geograficznej na globusie i kartograficznej na mapie; • zdefiniować pojęcia: bieguny, południk zerowy i 180°; • wymienić cechy długości geograficznej; • zdefiniować pojęcia: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe; • wymienić cechy szerokości geograficznej; • wskazać, z których linii siatki odczytujemy długość i szerokość geograficzną; • wskazać na mapie główne kierunki geograficzne; • wymienić elementy Układu Słonecznego; • podać kolejność planet w Układzie Słonecznym; 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić dowody na kulistość Ziemi; • wymienić cechy południków i równoleżników; • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, południk zerowy i 180°; • odczytać wartości długości geograficznej z map o różnych skalach; • wskazać półkulę dla danej długości geograficznej; • wskazać na globusie i mapie świata: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe; • odczytać wartości szerokości geograficznej z map o różnych skalach; • wskazać półkulę dla danej szerokości geograficznej; • odczytać współrzędne geograficzne punktu na 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić jeden z dowodów na kulistość Ziemi; • określić, z czego wynikają różnice w kształtach siatek kartograficznych; • zdefiniować długość geograficzną; • na podstawie wartości długości geograficznej znaleźć odpowiedni południk na mapach w różnych skalach; • zdefiniować szerokość geograficzną; • na podstawie wartości szerokości geograficznej znaleźć odpowiedni równoleżnik na mapach w różnych skalach; • na podstawie podanych współrzędnych geograficznych odszukać punkt na mapach w różnych skalach; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczynę różnicy w długości promienia równikowego i biegunowego; • wytłumaczyć, co to jest geoida; • odczytać z mapy wartości długości geograficznej z dokładnością do minut; • omówić znaczenie południka zerowego i 180°; • odczytać z mapy wartości szerokości geograficznej z dokładnością do minut; • omówić pochodzenie nazw charakterystycznych równoleżników; • odczytać położenie obszaru; • obliczyć jego rozciągłość południkową i równoleżnikową; • omówić zastosowanie GPS;

<p>obrotowy Ziemi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać występowanie różnic czasu słonecznego jako konsekwencji ruchu obrotowego Ziemi; • wskazać zależność czasu słonecznego od położenia na konkretnym południku; • zademonstrować, używając globusa lub tellurium ruch obiegowy Ziemi; • określić ramy czasowe astronomicznych pór roku; • wymienić strefy oświetlenia Ziemi; • wskazać ich zasięg na mapie, globusie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy ruchu obrotowego Ziemi; • wskazać kierunek ruchu i zmianę czasu, jaka w związku z nim następuje; • wymienić rodzaje czasów; • korzystając z mapy stref czasowych, odczytać godzinę we wskazanych miejscach na Ziemi; • wymienić cechy ruchu obiegowego Ziemi; • używać pojęcia związane z ruchem obiegowym Ziemi; • wymienić astronomiczne pory roku jako następstwo ruchu obiegowego Ziemi; • omówić rejony występowania poszczególnych stref oświetlenia Ziemi; • wymienić krainy geograficzne należące do danej strefy. 	<p>mapie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać punkty skrajne różnych obiektów geograficznych; • wskazać, kiedy używamy GPS; • określić dzisiejsze poglądy na położenie Ziemi w Układzie Słonecznym; • podać cechy planet i gwiazd; • wyjaśnić cechy ruchu obrotowego Ziemi; • ze zrozumieniem używać pojęć związanych z pozorną wędrówką Słońca po niebie; • określić strefy czasowe, w których znajduje się Polska; • określić różnicę czasu na wschód i na zachód od Polski; • wymienić daty przesilen; • wskazać zależności między dniami przesilen a porami roku; • wymienić cechy poszczególnych stref oświetlenia Ziemi; • wskazać krainy geograficzne należące do danej strefy. 	<ul style="list-style-type: none"> • określić współrzędne geograficzne punktów skrajnych różnych obiektów; • skorzystać z GPS; • omówić teorię geocentryczną; • omówić teorię heliocentryczną; • zdefiniować pojęcia związane z pozorną wędrówką Słońca po niebie; • wyjaśnić potrzebę wprowadzenia czasu strefowego i urzędowego; • przedstawić zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku; • wyjaśnić różnice wynikające z różnego oświetlenia Ziemi w poszczególnych strefach; • wskazać konsekwencje przyrodnicze różnego oświetlenia terenu w różnych strefach. 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać teorię geocentryczną i heliocentryczną; • wyjaśnić konsekwencje ruchu obrotowego Ziemi dla roślin, zwierząt i człowieka; • obliczyć różnicę czasu słonecznego dla dowolnych punktów na Ziemi; • omówić konsekwencje zmiany oświetlenia Ziemi; • przeanalizować wysokość Słońca nad horyzontem w różnych porach roku w najbliższym otoczeniu; • wyjaśnić związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami oświetlenia, strefowym zróżnicowaniem klimatu i krajobrazów na Ziemi.
<p>Dział 2. Geografia Europy</p>				

<ul style="list-style-type: none"> • podać wielkość powierzchni Europy; • wymienić i krótko opisać najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Europy – duże zróżnicowanie ukształtowania powierzchni, silne rozwinięcie linii brzegowej, dominację obszarów nizinnych oraz położenie na umiarkowanych szerokościach geograficznych; wskazać na mapie politycznej państwa Europy • wskazać na mapie państwa należące do Unii Europejskiej; - klasyfikować wskazane zjawiska zachodzące w krajach należących do Unii Europejskiej na społeczne i gospodarcze; - wskazać na mapie tematycznej płyty litosfery i ich granice; • opisać położenie Islandii na granicach płyt litosfery; 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie i nazwać główne morza i oceany otaczające Europę; - określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby; - podać przykłady państw niepodległych, terytoriów zależnych oraz państw nieuznawanych na arenie międzynarodowej; • wyjaśnić, na czym polega integracja państw w ramach Unii Europejskiej; • na przykładzie Polski podać korzyści wynikające z integracji w ramach UE; • opisać zjawiska zachodzące wzdłuż grzbietu śródoceanicznego na oceanie Atlantyckim; • wyjaśnić znaczenie terminów: wulkanizm, trzęsienia ziemi; 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie i nazwać największe wyspy i półwyspy Europy; • wskazać i nazwać skrajne punkty na mapie Europy; • podać stolice państw Europy; • wskazać na mapie regiony geopolityczne i podać przykłady państw do nich należących; • na wybranych przykładach ocenić korzyści i zagrożenia wynikające ze wspólnej polityki w ramach Unii Europejskiej (np. wspólna polityka rolna, wspólna waluta); • wymienić skutki, jakie dla mieszkańców Islandii wynikają z położenia na granicy płyt litosfery; • wyjaśnić znaczenie terminu gejzer; - opisać mechanizm powstawania gejzerów; 	<ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować typy wybrzeży występujące w Europie i wskazać ich przykłady na mapie; - wskazać na mapie i podać nazwy obiektów geograficznych, wzdłuż których przebiega umowna granica między Europą i Azją; • przedstawić historyczne procesy mające wpływ na współczesny obraz polityczny Europy: wojny, kolonializm; • podać przykłady konfliktów, które doprowadziły do powstania nowych państw w Europie; • wymienić przykłady społecznych i gospodarczych przemian, które nastąpiły w krajach Unii Europejskiej, będących skutkiem integracji; • opisać związek między położeniem na granicy płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi; • opisać powstawanie grzbietu śródoceanicznego i doliny ryftowej; 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie główne pasma górskie i podać ich najwyższe szczyty; - scharakteryzować środowisko geograficzne dowolnej części Europy, korzystając z mapy fizycznogeograficznej; • przedstawić historyczne uwarunkowania istniejącego podziału na Europę Zachodnią i Wschodnią; • ocenić trwałość granic w Europie; • opisać kolejne etapy integracji Europejskiej od Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali po Unię Europejską w obecnym kształcie;
---	--	---	--	---

Wymagania edukacyjne na drugie półrocze dla klasy 6

Dział 2. Geografia Europy				
<p>- wymienić czynniki, które wpływają na klimat Europy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić strefy klimatyczne ,w których położona jest Europa; •wymienić czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie; •wymienić przykłady ludów zamieszkujących Europę; •wyjaśnić przyczyny dużej imigracji do Europy; -na podstawie ilustracji porównać centra i przedmieścia Londynu i Paryża; • przyporządkować główne funkcje do właściwych części wielkich metropolii (dzielnicy centralnych i peryferyjnych); •wyjaśnić, czym zajmuje się rolnictwo, wymienia produkty pochodzące z upraw roślin 	<p>-podać przykłady modyfikacji klimatu strefowego przez czynniki klimatotwórcze;</p> <p>.podać przykłady świadczące o dużym zróżnicowaniu ludów Europy;</p> <p>-wyjaśnić przyczyny starzenia się społeczeństwa Europy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe cechy wielkich metropolii (np. duża liczba ludności, wysoka gęstość zaludnienia i zabudowy); • wyjaśnić przyczyny szybkiego rozwoju Londynu i Paryża; • podać przykłady atrakcji turystycznych Londynu i Paryża; • opisać warunki naturalne, od których zależy rozwój rolnictwa; • na podstawie klimatogramów porównać 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazać na mapie orientacyjny zasięg stref klimatycznych; •podać przykłady obszarów o klimacie astrefowym; •wyjaśnić przyczyny zróżnicowania ludów Europy; •podać przykłady państw, na terenie których przebywa duża liczba imigrantów; -na podstawie map porównać położenie i kierunki rozwoju przestrzennego Londynu i Paryża; • scharakteryzować wybrane cechy demograficzne ludności Londynu i Paryża; • wyjaśnić znaczenie transportu zbiorowego w funkcjonowaniu wielkich metropolii; •na podstawie map tematycznych porównać warunki naturalne panujące w Danii i na Węgrzech; 	<p>-wskazać na mapie Europy miejsca, w których przebieg granic stref klimatycznych został zmodyfikowany przez czynniki klimatotwórcze;</p> <p>-wyjaśnić znaczenie czynników klimatotwórczych w tworzeniu klimatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady państw o dużym wewnętrznym zróżnicowaniu językowym i kulturowym; • opisać konsekwencje zróżnicowania demograficznego społeczeństwa Europy; • podać przykłady cech różniących Londyn i Paryż; • wymienić i ocenić pozytywne i negatywne aspekty zamieszkiwania w wielkiej metropolii; • porównać cechy rolnictwa Danii i Węgier, 	<p>-określić na podstawie mapy klimatycznej Europy strefę klimatyczną i cechy klimatu danego kraju Europy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić sytuację demograficzną Europy; • podać przykłady prorodzinnych rozwiązań w krajach europejskich; • wyjaśnić pojęcie rewitalizacji miast; • określić przyczyny rewitalizacji miast lub ich fragmentów; • na przykładzie Londynu zaprezentować pozytywne skutki rewitalizacji miast; • opisać wybrane produkty lub potrawy pochodzące z Danii i Węgier i wyjaśnić ich związek z kierunkiem rozwoju rolnictwa w danym kraju; • ocenić perspektywę energetyczną wybranego kraju i całej Europy;

<p>i chowu zwierząt;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie i opisać położenie w Europie Danii i Węgier; • wymienić źródła energii; • wskazać przykłady państw wykorzystujących określone źródła energii; • wymienić źródła energii; • wskazać przykłady państw wykorzystujących określone źródła energii; • podać przykłady nowoczesnych gałęzi przemysłu rozwiniętych we Francji; • podać przykłady nowoczesnych usług rozwiniętych we Francji; • wyjaśnić pojęcie „turystyka”; • wskazać na mapie europejskie państwa leżące nad Morzem Śródziemnym; • wskazać na mapie półwyspy: Iberyjski, Apeniński i Bałkański. 	<p>warunki klimatyczne w Danii i na Węgrzech;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić odnawialność danego źródła energii; • wskazać kraje Europy zasobne w surowce energetyczne; • opisać strukturę zatrudnienia we Francji; • podać przykłady produktów przemysłowych, które Francja eksportuje do innych krajów; • opisać główne walory środowiska przyrodniczego basenu Morza Śródziemnego; • wyjaśnić różnice między turystką masową, kwalifikowaną i agroturystyką; • wyjaśnić różnice między turystyką krajoznawczą i wypoczynkową. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać rolnictwo Danii i Węgier, uwzględniając główne uprawy i chów zwierząt oraz wydajność rolnictwa • wymienić i uzasadnić, które kraje mają sprzyjające warunki przyrodnicze do rozwoju różnych form energetyki odnawialnej; - wyjaśnić pojęcie nowoczesne technologie; • wymienić cechy nowoczesnego przemysłu na przykładzie przemysłu francuskiego; • wymienić co najmniej trzy cechy nowoczesnej gospodarki Francji; • przedstawić cechy charakterystyczne rzeźby terenu i warunki klimatyczne w państwach basenu Morza Śródziemnego; • ocenić klimat śródziemnomorski, pod kątem przydatności dla turystyki. 	<p>uwzględniając zarówno warunki naturalne, uwarunkowania pozaprzyrodnicze, główne kierunki upraw i chowu oraz wydajność rolnictwa;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić czy struktura produkcji energii w danym kraju jest nowoczesna i przyjazna środowisku; • wykazać związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranego kraju Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii; - ocenić rolę nowoczesnej energetyki w rozwoju gospodarczym Francji; • ocenić rolę nowoczesnego transportu w rozwoju gospodarczym Francji; • scharakteryzować problemy społeczno-gospodarcze państw basenu Morza Śródziemnego; • wymienić największe atrakcje antropogeniczne w krajach Europy Południowej i powiązać je z określonym rodzajem turystyki. 	<p>- wyjaśnić znaczenie wydajności pracy w nowoczesnej gospodarce;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces produkcji w nowoczesnych zakładach przemysłowych na przykładzie francuskich zakładów lotniczych; • podać przykład państwa Europy Południowej, wskazując na zależność rozwoju turystyki od środowiska przyrodniczego; • wskazać i uzasadnić kierunek przyszłego rozwoju branży turystycznej w krajach Europy Południowej.
---	--	--	--	--

Dział 3. Sąsiedzi Polski

<p>-na podstawie ilustracji opisać wygląd zakładów przemysłowych w XIX w. oraz obecnie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady gałęzi przemysłowych rozwijanych w Nadrenii Północnej-Westfalii w XIX w. oraz obecnie; <p>-wymienić przykłady atrakcji turystycznych Litwy i Białorusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać nazwy stolic Litwy i Białorusi; <p>-opisać na podstawie mapy fizycznej Europy położenie i główne krainy geograficzne Czech i Słowacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym są atrakcje turystyczne; <p>-sklasyfikować atrakcje turystyczne na przyrodnicze i kulturowe;</p> <p>-na podstawie mapy opisać położenie Ukrainy względem Polski i innych państw;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić trzy trudności społeczne, gospodarcze i polityczne, z którymi Ukraina zmagają się w ostatnich latach; 	<p>-wymienić przyczyny restrukturyzacji przemysłu Nadrenii Północnej-Westfalii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwać surowce naturalne, dzięki którym rozwinęły się pierwsze zakłady przemysłowe Nadrenii Północnej-Westfalii; <p>-opisać krajobrazy Litwy i Białorusi, które stanowią walory turystyczne tych krajów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady obiektów wpisanych na listę UNESCO znajdujących się na Litwie i Białorusi; <p>-wymienić potrzeby i oczekiwania turystów oraz połączyć potrzeby i oczekiwania turystów z wybranymi atrakcjami turystycznymi Czech i Słowacji;</p> <p>-wymienić przykłady przemian politycznych i gospodarczych, jakie nastąpiły na Ukrainie po uzyskaniu niepodległości w 1991 r.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie wykresu porównać rozwój 	<p>-wymienić trzy cechy niemieckiego przemysłu, dzięki którym ten sektor stał się podstawą niemieckiej gospodarki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać wpływ zakładów przemysłowych na środowisko przyrodnicze Nadrenii Północnej-Westfalii dawniej i obecnie; <p>-zaprezentować atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi związane z polskim dziedzictwem kulturowym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Wilna i Ostrej Bramy dla budowania i zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego na Litwie; <p>-przygotować listę atrakcji turystycznych Czech i Słowacji dla wybranych grup turystów (np. młodzieży, seniorów);</p> <p>-wyjaśnić negatywny wpływ gospodarczy krajów na przykładzie Ukrainy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg rewolucji ukraińskiej w 2013 r.; • wskazać na mapie regiony 	<p>-wyjaśnić przyczyny zmian poziomu bezrobocia w Nadrenii Północnej-Westfalii w czasie trwania restrukturyzacji przemysłu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazać związek pomiędzy unowocześnianiem przemysłu a działalnością ośrodków badawczych i uczelni wyższych; <p>-wymienić cechy wyróżniające środowisko geograficzne Litwy i Białorusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaplanować wycieczkę na Litwę i Białoruś, uwzględniając atrakcje kulturowe i przyrodnicze; <p>-opisać przyrodnicze i kulturowe atrakcje turystyczne Czech i Słowacji;</p> <p>-zasadzić konieczność ochrony walorów przyrodniczych, np. poprzez wpisanie na listę światowego dziedzictwa UNESCO;</p> <p>-przedstawić problemy relacji Ukrainy z Rosją;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić aneksję Krymu, 	<ul style="list-style-type: none"> • ukazać korzyści z podjęcia prac nad odnawialnymi źródłami energii i magazynowaniem energii w ośrodkach badawczych Nadrenii Północnej-Westfalii; • prognozować dalsze kierunki rozwoju zakładów przemysłowych Nadrenii-Północnej Westfalii; -porównać stopień trudności organizacji wycieczki na Litwę i na Białoruś, biorąc pod uwagę konieczność przekroczenia granicy UE; • zachęcić do odwiedzenia Litwy i Białorusi, używając merytorycznych argumentów; -wymienić i wskazać na mapie zabytki Czech i Słowacji wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO; -zapropionować działania, których podjęcie poprawiłoby sytuację społeczną, gospodarczą i polityczną na Ukrainie; • zaprezentować własne stanowisko na temat
---	---	--	--	--

<p>wskazać i opisać na podstawie mapy fizycznej położenie Rosji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić rozmieszczenie głównych krain geograficznych Rosji; <p>odczytać z mapy gospodarczej nazwy głównych surowców wydobywanych w Rosji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie i nazwać państwa sąsiadujące z Polską; • podać przykłady działań realizowanych przez Polskę wspólnie z sąsiednimi krajami. 	<p>gospodarczy Polski i Ukrainy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przyczyny wyludnienia się Ukrainy. <p>opisać na podstawie klimatogramów klimat w różnych częściach Rosji;</p> <p>na podstawie mapy gospodarczej omówić rozmieszczenie surowców mineralnych Rosji.</p> <p>uzasadnić konieczność utrzymywania dobrych stosunków z sąsiednimi krajami;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady trudnych wydarzeń z przeszłości, które mają wpływ na współczesne relacje Polski z sąsiednimi krajami. 	<p>Ukrainy, w których toczą się konflikty zbrojne;</p> <p>opisać zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Rosji;</p> <p>scharakteryzować gospodarkę Rosji.</p> <p>scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Rosją i Niemcami;</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać korzyści płynące ze współpracy Polski z sąsiednimi państwami – członkami NATO i UE; • podać przykłady wpływu relacji Polski z sąsiadami na życie ucznia szkoły podstawowej w Polsce. 	<p>biorąc pod uwagę jej uwarunkowania prawne i polityczne oraz wpływ na stabilność w Europie Środkowo-Wschodniej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukazać złożoność sytuacji społecznej na Ukrainie w kontekście jej integracji z UE lub Rosją. <p>wyjaśnić pozytywny i negatywny wpływ warunków naturalnych na życie mieszkańców Rosji.</p> <p>scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Ukrainą, Litwą, Czechami i Słowacją;</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać relacje Polski z Niemcami i Rosją; • opisać powiązania gospodarcze Polski z wybranymi sąsiadami. 	<p>postawy, jaką powinna obrać Polska w relacjach z Ukrainą;</p> <ul style="list-style-type: none"> -uzasadnić, na przykładzie Rosji, że struktura importu i eksportu może świadczyć o poziomie rozwoju gospodarczego kraju; -ocenić zmianę relacji polsko-niemieckich w okresie od drugiej wojny światowej do czasów współczesnych; • zaproponować działania mające na celu zapobieganie mowie nienawiści i eskalacji napięć w relacjach Polski z Ukrainą i Rosją.
--	---	--	---	--